

PARENTESEN

november 2023 nr 8

www.pargas.spfpension.fi



Foto: Gun Nordin, Fotoklubben

Ordförandens spalt i november 2023

Hur många gånger har jag inte sagt att HOBBYGRUPPERNA är det värdefullaste vår pensionärsförening har. Men förstår jag alls vad jag pratar om?

Jag beslöt mig för att gå närmare in på ämnet – på det personliga planet.

Jag deltar i sex hobbygruppers verksamhet så vad får jag då ut av det?

Släktforskning har jag sysslat med sedan tidigt 1970-tal. Då i Pargas församlings arkiv med kyrkoherden Erik Lindqvist som kunnig lärare. Nu har släktforskningen ändrat oerhörd då man via nätet kan forska i böcker i en annan kommun eller i ett annat land. Gustav Sundström kan allt det där och vi söker tillsammans med gruppen upp olika ”fall” och löser svårigheter tillsammans. Det blir något av en deckarhistoria att tyda olika nedskrivningar i kyrkoböckerna och söka sig vidare längs okända stigar. Visst kunde jag sitta hemma för mig själv och föra egen släktforskning vidare men mångfalt trevligare är det att tillsammans spåra en helt okänd person, som blivit ett ”problemfall” för en annan i gruppen.

I IT gruppen lär jag mig hela tiden någonting nytt. Ibland går det hela ”över huvudet” men jag får ju fråga för att på nytt få en förklaring. Ibland kommer det fram nödvändig information och jag undrar hur jag klarat mig utan den – ibland besluter jag mig för att ”det angår inte mig” och – då kanske det bara var så svårt att nästa gång kommer jag med på traven igen. Det känns fantastiskt att förstå och upptäcka nya vägar att ”hiffa” saker på. Nytt och nöje.

Fotogruppen samlas då mörkret faller på ute. Underbart att bara få sitta och se på fint komponerade foton. Harmoni, färger, humor och intelligens. Ibland är något foto ordentligt irriterande – och då vaknar kämpaglöden och jag reagerar och protesterar. Att ta foton utgående från ett givet tema är intressant. Ibland får jag riktigt gnugga geniknölarna – och ta mig längre än bara ut på den egna



gården för att förverkliga idén. Men sanningen att säga blir det mest hemknutarna som ger inspiration till de överenskomna teman.

Hembygdskunskapsgruppen har berikat mig väldigt mycket. Att få sitta och lyssna till andra jämnåriga som kommer ihåg Pargas som socken, de olika byarna och hur man tänkte och gjorde förr. Detta för mig närmare min nuvarande hembygd. Det där att få låta tankarna gå tillbaka till tider som varit och få tillbaka känslan av att finnas mitt i barndomen eller ungdomen – allt är kanske förskönat och de mörka molnen har skingrats men de goda hågkomsterna finns kvar.

Trädgårdsgruppen är ännu ganska ”ny”. Vi är en rad tanter som får samlas för att prata om det som ligger nära hjärtat: det gröna som växer, slår ut i blom, vissnar och går mot en ny vår. Vi får prata om det som gör hjärtat glatt och fyller sinnet med grönska.

Att resa har varit höjdpunkter i livet. Numera tycks resandet ha en tid av slummer. Jag hoppas att det även inom vår förening igen blir populärt att ta sig över den farliga Rävsnudsbron och se världen med nytvättade ögon.

Sedan finns det många andra grupper, som jag inte har provat på – men skulle vilja göra det om det bara fanns litet flera timmar i dygnet eller dagar i veckan.

En pensionär med många hobbyer mossar inte till sig. Eller?

Kom med i den grupp som känns finnas närmast dig!

Gunnel

Kura skymning

När solen sjunker bortom horisonten och mörkret breder ut sig är det dags.

”Det är vackrast när det skymmer” konstaterade diktaren Pär Lagerkvist och fångade vemodet och skönheten i en enda mening.

Att ”kura skymning” eller ”sitta huk” är en gammal nordisk tradition. Hur långt tillbaka i tiden seden sträcker sig vet man inte exakt.

I det gamla bondesamhället var skymningen den tid då man återvände från dagens utesysslor. Man fick en möjlighet att sätta sig ner och vila efter en mödosam dag. I det skumma skymningsljuset var det svårt att utföra något egentligt arbete även om detta även var av nöden. Kanske berättade man för varandra om vad som hänt under dagen, kanske åt man tillsammans, kanske man berättade någon historia för varandra.

Egentligen vet man inte vad man gjorde eller pratade eftersom dokumentationen är så blygsam men ur Pargasbördige Johannes Cederlöfs memoarer *Den rikaste stunden* (1973), ss. 61–62, kan vi läsa följande om skymningsstunden:

– Om nyårsdagen 1910 skrev jag: ”Det nya året börjar med mild luft och stjärnklar himmel. Klockan 3 på morgonen begav vi oss till kyrkan, min bror Ivar och jag. Till gammal tradition i hemmet hörde, att under julnatten och nyårsnatten åtminstone en lampa skulle brinna – hur sparsamt man än umgicks med oljekannan under de långa vintrarna, så skulle ljus lysa dessa nätter.” På tal om sparsamhet med lyset vill jag här skjuta in några ord om det egenartade värde, som skymningsstunderna hade under barndomsåren. Jag ser bort från det poetiska, stämningsmättade i begreppet, detta som kan komma skalder att fatta pennan och komponister desslikes. Nej, jag värdesätter dem här som en introduktion till natten, som samlingsstunder för hela familjen, då alla muskelspel stillnade av, alla andades ut efter timmarnas möda på olika håll. I skymningen fick samtalen fart, sinnet rörde sig friare, hämningar löstes. Det var som man just i skymningen hade nått till både det djupa allvarets och det lätta skämtets källor med en slagruta, som man aldrig ens försökte använda under dagen. Kanske idealiserar jag i någon mån detta, diktar i efterhand sådant som jag enbart inbillar mig. Men allvarsamt talat, jag tror det ej. Lättsamheten de stunderna är ingen konstruerad dröm från längesedan flydda tider. Samtalen i den stora stugan, medan dagen försvann och fönstrens fyrkanter av ljus övergick i utplånande dunkel, de hörde till dygnens sunda rytm. Det var något inom oss som stämades, föreställningar som föddes och mognade, tankar som klarnade. Så tändes slutligen lampan. Den susade stilla, värmd och lyst. I dess sken lärde jag mig läsa. Många av de vackraste barndomsminnena lever alltså friska kring den, kring minnet av den. –

Idag tar vi ljuset för givet, men förr i världen kostade ljuset både tid, energi och pengar. Att samla ved till brasan var arbetsamt och vaxljuset kostade en förmögenhet. På landsbygden var det vanligt att använda tjärstickor som fick stå och brinna i en ställning. Med elektricitetens intåg försvann bruket att kura skymning.



Den 13–19 november 2023 uppmärksammas ”Kura skymning” under den nordiska litteraturveckan. Då samlas stora och små i skolor och bibliotek i hela Norden och Baltikum för att lyssna på högläsning. Årets tema är Jul i Norden och man läser högt ur **Ingvild H Rishöis** berättelse *Stargate: En julberättelse*.

Text: Pia Rantanen Bild: Wikimedia

Lotta Svärd

Parentesens läsare känner givetvis till Lotta Svärd-rörelsen, men låt mig rekapitulera hur rörelsen fick sin början, hur den via intern omorganisering kom att årtionden senare tjäna fosterlandet under vinter- och fortsättningskriget.

Det började redan vi inbördeskriget

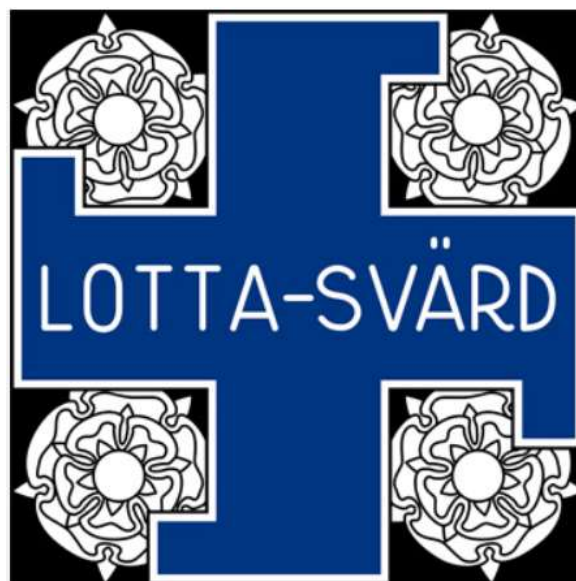
För att förstå varför Lotta Svärd uppstod som organisation får vi gå tillbaka till det finska inbördeskriget år 1918. Under självständighetsåret 1917 växte klyftan mellan högern och vänstern i Finland. Det förekom oroligheter och för att få ordning i samhället grundades väpnade garden: röda garden från arbetarnas håll och skyddskårer från borgerligt håll.

Både röda och vita kvinnor stödde männen i de egna gardena, som drabbade samman i fullt inbördeskrig i januari 1918. På den vita sidan tog kvinnorna hand om bespisning, samlade in vapen och tillverkade kläder. Kvinnorna gick första hjälpen kurser för att kunna ta hand om skadade. De vita kvinnorna tog inte till vapen, vilket en del av de röda kvinnorna gjorde. Den vita sidan gick ur inbördeskriget som segrare i maj 1918. Det här lade en gynnsam grogrund för Lotta Svärds verksamhet.

Det var kaotiskt i början

Under inbördeskriget hade man inte tid att organisera verksamheten utan först i slutet av 1918 började man fundera på stadgar och formen för föreningen. De lokala föreningarna använde Lotta Svärd avdelning nr 1 som förebild, dvs. den som bildats i Helsingfors i januari 1919.

Det gick undan, innan 1919 var till ända hade omkring 200 Lotta Svärd-avdelningar bildats. Men lokalavdelningarna hade sina egna stadgar och sin egen praxis, vilket innebar att en viss oreda uppkom när uppgifterna skulle skötas. I maj 1920 bildades en riksomfattande Lotta Svärd-organisation med gemensamma men ganska allmänt hållna stadgar. Föreningens verksamhet var i början sporadisk, eftersom åsikterna om stadgarna gick isär. Det skulle ta till 1925 innan



stadgarna i den landsomfattande föreningen fick sin slutliga utformning.

I de första stadgarna fastslogs att syftet med Lotta-Svärd organisationen var att hjälpa skyddskåreerna med bland annat hälsovård, matlagning, anskaffning av medel och tillverkning av utrustning. I stadgarna från 1921 nämns också syftet att höja folkets moral. Stadgarna förnyades 1941 för att bättre uppfylla behovet i ett krigsdrabbat Finland, detta även om man redan från början stipulerat att Lotta-Svärds viktigaste uppgift är att bistå skyddskåren i dess försvar av "hem, religion och fosterland".

Kategorisering av lottor

I början måste kvinnorna ansöka om medlemskap och meddela huruvida de önskade vara aktiva eller passiva. De aktiva var som namnet sade verksamma. rent fysiskt i de olika sektionerna. De passiva bidrog t.ex. med att samla medel. Lottorna hade olika uppgifter och indelades i fältlottor och underhållslottor. Fältlottorna skulle vara friska, praktiskt lagda och sedan de avlagt sitt lottalöfte alltid beredda att rycka ut när larmet gick. Underhållslottorna kunde ha

utbildning eller yrkeskunskap på ett visst område, men de blev inte utsedda eller reserverade till någon bestämd arbetsuppgift. I början dominerades Lotta Svärds högsta ledning av överklassen, medan den något senare kom att bestå mer av medelklasskvinnor.

Lotta Svärd var ju ändå sprungen från den vita sidan under inbördeskriget och representerade på så sätt en viss politisk inriktning. Det fanns platser där det var ens plikt att höra till Lotta Svärd, trots att man kanske inte själv anammade organisationens idévärld.

Sektionerna och arbetsuppgifterna

Lotta Svärd-organisationen hade en mångsidig verksamhet. Den innefattade utbildningen av lottor, publikationsverksamhet, arbetet bland flicklottorna samt fri aktivitet såsom sport och musik. Verksamheten grundade sig på en noggrann sektionsindelning.

Lottorna indelades i sektioner. Initialt fanns bara sanitetssektionen, fältkökssektionen och utrustnings- och insamlingssektionen. Förhållandena och behoven under vinterkriget gjorde att nya sektioner bildades, t.ex. luftbevaknings- och strålkastarlottor.

Sanitetslottorna fick en sex månaders grundutbildning och därtill fortbildning. De verkade till största delen på sjukhus och hjälpte sjuksköterskorna. Den största enskilda operationen som lottorna utförde, var att de utrustade fältsjukhusen under kriget. Till deras tunga uppgift hörde också att tvätta, klä och kistlägga stupade soldater i så kallade evakueringscentraler för stupade.

Fältkökssektionen var den största sektionen och verksamhetsfältet var både synligt och brett ända från början. Fältkökslottorna deltog i bespisningen till exempel under repetitionsövningar, på sjukhusen och under befästningsarbeten. Dessutom bedrev de kantinverksamhet nära fronten.

Utrustningslottorna hörde till utrustningssektionen och deras uppgift var att tillverka och underhålla utrustningen.

Utrustningslottorna upprätthöll upptagningshem nära fronten för de soldater

som skulle hem på permission.

Insamlings- och kanslisektionen svarade för att anskaffa medel och att värva yrkeskunniga kontorister till staberna och vårdanstalterna. År 1941 delades sektionen in i insamlings- och underhållssektionen samt kansli- och förbindelsesektionen.

Kansli- och förbindelsesektionen var den näst största sektionen mot slutet av kriget. Kanslilottorna jobbade på kontor, medan förbindelselottorna å sin sida ansvarade för uppgifter inom bland annat telegraf- och radioverksamheten.

Luftbevakningslottorna höll utkik efter fiendeplan i till exempel kyrktorn. Arbetsuppgifterna avvek från de andra lottornas arbetsuppgifter och var även farligast.

Strålkastarlottorna utbildades 1944 för att ersätta manskapet i strålkastarsektionen i Helsingfors. Förutom lottautbildningen fick de annan krigsutbildning och fick lära sig att hantera vapen, vilket man motiverade med dyra apparater och faran för desanter. Strålkastarlottorna var de enda som hade stridsansvar. De befriades från tjänsten 30.9.1944.

Ännu år 1938 hade Lotta Svärd drygt 105 000 medlemmar. Under kriget mer än fördubblades organisationens medlemsantal, så att det hösten 1944 fanns över 240 000 medlemmar. Lottor tog över många av männens uppgifter - de lösgjorde män för andra försvarsuppgifter. Officiellt verkade Lotta Svärd föreningen under åren 1920–1944. Statsrådet upplöste föreningen i november 1944, eftersom den hade ett nära samarbete med skyddskårerna. Enligt fredsavtalet skulle alla fascistiska organisationer upplösas. Med en liten stadgeändring bildades Vårdstiftelsen för Finlands Kvinnor, vars syfte var att hjälpa de barn och kvinnor som lidit av kriget. *Text: Pia Rantanen*

Referens: Riksarkivet, ASTIA Riksarkivets e-tjänst.

Foto: Wikimedia Commons

Lotta Svärd i Pargas

Ruth Johansson har delgivit oss en hel del minnen gällande krigsåren i Pargas. Det kändes därför naturligt att närma sig henne med frågeställningar om Lottornas insatser.

Ruth har en stor mängd material som jag är tacksam för att jag kunnat ta del av och här försöker förmedla till Parentesens läsare. Detta material beskriver inte all den verksamhet som Lottorna bedrev i Pargas utan är enbart en avspeglning av Ruths minnen.

Lottornas insatser högaktas 1918

”Då den vita hären efter fullbordat befrielseverk tågade in i huvudstaden den 16 maj 1918 ... riktade sig general Mannerheim även till landets kvinnor med en värtalig och erkännande erinran om deras utomordentligt tungt vägande insatser under kriget. Kvinnans gärning var, framhöll han, av den största bärvidd, vare sig hon verkade i fält som barmhärtighetssystemer eller Lotta-Svärd eller i hemmet utvecklade en rastlös verksamhet för soldatens utrustning och proviantering.”

Pargas Lotta Svärd hade registrerats 1921, även om den fungerat redan två år tidigare i en lös formation. Kanske hade Pargas lottor inspirerats och uppmuntrats av Mannerheims tacktal (återfinns i publikationen *Skyddskårerna i Åbolands skyddskårsdistrikt*), ty föreningen var aktiv.

Enligt Ruth var Lotta Svärd-verksamheten betydligt aktivare än Martha-verksamheten.

Lottorna kan sägas ha sorterat under skyddskåren eftersom de tagit som sin uppgift att bistå skyddskåristerna med utrustning och förplägnad vid övningar och manövrar. Lottorna delade även ”kontor” med skyddskåren.

Redan under fredstiden och fram till krigsutbrottet den 30.11.1939 hade Pargaslottorna en betydande roll både inom underhåll av utrustning och bespisning men även då det gällde insamling av medel och framför allt att locka fler medlemmar.

Nedan svär lottorna faneden i Pargas kyrka.



Att höra till Lotta Svärd

Ruths mamma Alexandra Blomqvist var inskriven i Lotta Svärd och pappan Hjalmar Blomqvist var samtidigt medlem i skyddskåren. Mamman var aktiv redan före 1921.



Enligt ovanstående hörde Ruths mamma till underhållssektionen, men sektionsindelningen var inte strikt, enligt Ruth. Mamman hjälpte till i bespisningen lika mycket som med klädunderhåll och tvätt.



För trogen tjänst inom lottakåren blev medlemmarna hedrade med medaljer. Ruths mamma hann vara aktiv medlem i över 20 års tid – siffran 10 och 20 avser ”tjänstear” inom verksamheten.

Utrustnings- och fältkökssektionerna var aktiva under hela fredstiden, men självfallet även under kriget.

Med dagens mått mätt var utrustningssektionens alster kanske inte så vidlyftiga – några kostymer, lottadräkter, armbindlar till föreningarna osv. – men i ljuset av bristen på råmaterial och framför allt att allt skulle produceras som frivilligarbete, så måste det ändå anses vara en bedrift.



Under kriget kom utrustningssektionens betydelse att öka, då lottorna både tvättade och lappade soldaternas persedlar och dessutom stickade sockor och specialvantar.



Fältkökssektionen i Pargas

Bespisning av folk var viktigt både under fredstiden och under kriget. Pargas läge var ytterst tjänligt för manövrar och skjutövningar för hela Åboland. För Pargaslottorna innebar det att det fanns arbete i överflöd – även för Ruths mamma. Alltid ställde lottorna upp med mat. För detta ändamål hade fältkök införskaffats, men först skulle potatisen skalas!



De flesta läsare känner nog till att Pargaslottorna även hade hand om kaféet vid dåvarande busstationen. Här kunde resenärerna köpa både mat och kaffe.

Man glömde heller inte nöjen

Samkväm och fester fungerade som nöje men hade även ett syfte att värva nya medlemmar och samla in ekonomiska medel för verksamheten. Det ordnades basarer, soaréer och kaffekonsorter.



Pargasföreningen var en av de få som hade det någotsånär gott ställt. Det hade de bl.a. bolagets donationer att tacka för. Ruth berättar att hennes syster och hon ibland fick delta i festerna i föreningshuset.

Ruth berättar vidare att när Mannerheim och Svinhufvud skakat hand med mamman under paraden på sportplan utanför föreningshuset så lät mamman bli att tvätta händerna. Nedan ses president Svinhufvud utanför Pargas kyrka.



Barnen och Lotta Svärd

Ruth följde ibland med sin mamma då skjutövningarna ordnades i Gräggböle, men för övrigt deltog inte barnen i lottornas verksamhet. För tydlighetens skull bör nämnas, att det var pappan som drog på sig skyddskårsuniformen och mamman skötte förplågnaden.

I Pargas sammanfördes smålottorna till en förening först i medlet av 1941. Ruth var aldrig officiell medlem i lottornas flickavdelning. Hon menar att smålottorna var mer aktiva i "centrum" än på Ålön.

Ruth berättar att lottornas arbetsuppgifter var mycket varierande och mer mångfasetterade än vad ovan har berättats.

Det var lottorna som såg till att karelarna fick husrum med möbler och mat. Alla lottor fick ge ifrån sig av det lilla de hade, en utdragssoffa, en halmmadrass, linnehanddukar, lakan osv.

Inte nog med det. Många släktingar som normalt bodde i stan flyttade ut till landet i hopp om säkerhet och mat. Det blev trångbott och ännu knappare om maten.

Ruth var tolv år och minns den dagen kriget bröt ut. Pappan var inkallad och skolorna stängdes. De vuxna pratade egentligen inte om vad som hänt, men även ett barn som Ruth kände att nu ändrades allt.

I ett blev det kvinnorna hemma som fick sköta gården och djuren. Ruths mamma frågade pappan om råd i flera brev. De som hade jordbruk skulle delta i matförsörjningen. Det betydde att slaktades en gris på gården, gick merparten till staten. För övrigt var mat och kläder på kort.

Ruth har ännu kvar en hel del oinlösta kläd- och skokuponger. Det fanns ju inget att köpa i affärerna, svarar Ruth på frågan om varför det fanns så många kuponger kvar!

Kvinnorna hemma ville stötta sina män i fält enligt bästa förmåga. Det skulle stickas sockor och tröjor av garn som man själv tillverkat. Paket skickades till fronten med både mat och utrustning. Tungt var det, det kände Ruth.

Även om barnen hölls utanför – på den tiden var det en tystnadskultur som gällde – så har det nog psykiskt påverkat alla som genomlevde krigsåren.

Eftermäle



Text: Pia Rantanen

Bilder: Ruth Johansson, Stig Engman

Det har skrivits relativt lite om lottorna och deras stora insats under första halvan av nittonhundratalet, både under fredstiden och under kriget.

Det var en tystnadskultur som rådde, man skulle inte prata om kriget. Detta gällde både lottor och framförallt männen som varit vid fronten.

Det var först långt in på 1990-talet som Lotta Svärd-rörelsen fick upprättelse. I årtionden efter krigsslutet kritiserades och framförallt ifrågasattes lottornas avsikter och moral.

Tyvärr kom upprättelsen för sent för många. Idag finns det under tusen lottor kvar i livet.

Lottornas arbete var betydelsefullt för samhället och det hade också en stark individuell betydelse – för kvinnornas självkänsla.

Efter kriget var det nog svårt för många kvinnor att återgå till husmorsrollen.

Till alla Parentesenläsare

Önskar du att vi i Parentesen redaktionen hyllar någon speciell person?

Finns det några ämnesområden som du gärna vill läsa om?

Undrar du vad våra hobbygrupper håller på med?

Kom med förslag!

Du får gärna ta kontakt, antingen genom att ringa eller mejla.

Kontaktuppgifter till Pia är b.rantanen@gmail.com eller på telefon 0400-948013.

OBS!

Aktuellt material till Parentesen, t.ex. ändringar i grupp sammansättning eller kontaktpersoner, måste vara redaktionen tillhanda **senast en vecka** före månadsträffen för att hinna med.

Även annat material i form av hågkomster, bilder eller teckningar tas gärna emot av redaktionen med samma förbehåll.

Exemplar av Parentesen kan avhämtas i de större matbutikerna på malmen och i t.ex. bokhandeln Booklet, Strandvägen 16.

Artificiell intelligens eller AI

Det har diskuterats mycket om artificiell intelligens under det senaste året. Vad handlar det då om?

Inom skolvärlden ser man inte med blida ögon på AI. Man ser de negativa effekterna av att AI genererar svar på frågeställningar som nödvändigtvis inte är sanna eller ens tar allt det viktiga i betraktande. Det här kunde innebära – beroende på frågeställningen – att eleverna matas med en felaktig världsbild eller att AI användaren får ”griller” i huvudet.

Jag tänkte låta Parentesens läsare ta del av vad AI är och bad Bing AI att kåsera om Halloween. Resultatet ser ni nedan. Blev det läsbart? Blev det rätt? Läsaren avgör.

Halloween är en högtid som firas den 31 oktober varje år. Det är en dag då människor klär ut sig till olika karaktärer, som spöken, häxor, vampyrer, zombier och så vidare. Halloween har sitt ursprung i den keltiska festivalen Samhain, som markerade slutet på skördesäsongen och början på vintern. På den tiden trodde man att gränsen mellan de levande och de döda var tunnare under Samhain, och att andar kunde besöka jorden.

Halloween har spridit sig till många länder runt om i världen, och har blivit en populär och kommersiell högtid. En av de vanligaste aktiviteterna under Halloween är att gå runt i grannskapet och knacka på dörrar för att be om godis eller busa med folk. Detta kallas för "bus eller godis" på svenska, eller "trick or treat" på engelska. Barnen brukar ha på sig roliga eller läskiga kostymer, och säga "bus eller godis" när någon öppnar dörren. Om de får godis blir de glada, men om de inte får något kan de hitta på något bus, som att kasta ägg eller toalettpapper på huset.



En annan traditionell aktivitet under Halloween är att skära ut ansikten i pumpor och sätta ljus inuti dem. Dessa kallas för "lyktor" eller "jack-o-lanterns" på engelska. Pumporna ska föreställa andar eller demoner som jagas bort av ljuset. Man kan vara kreativ och skära ut olika uttryck och mönster i pumporna, och ställa dem utanför huset eller i fönstret för att skapa en spöklik stämning.

Halloween är en högtid som kan vara både rolig och skrämmande, beroende på vad man tycker om. Vissa människor gillar att klä ut sig och leka med sina vänner, medan andra föredrar att stanna hemma och titta på skräckfilmer. Oavsett vad man väljer att göra, är Halloween en dag då man kan släppa loss sin fantasi och ha kul. 🎃.

Text: AI, Foton: Ulla-Maj Lübchow, Fotoklubben

Igen kan pensionärerna vänta sig en rejäl höjning på sin arbetspension

”Inget ont som inte har nåt gott med sig” – det kan vi nog konstatera då arbetspensionerna på grund av inflationens inverkan i det brutna indexet höjs exceptionellt mycket även år 2024, med 5,7 procent. År 2023 var höjningen hela 6,8 procent.

Arbetspensionen påverkas av två index, arbetspensionsindexet och lönekoeficienten.

– Med arbetspensionsindexet justeras löpande pensioner för att trygga köpkraften.

– Med lönekoeficienten beräknas en blivande pensionärs inkomster under arbetslivet till nivån för det år då pensionen börjar.

I arbetspensionsindex har prisutvecklingen en större vikt, medan inkomstutvecklingen betonas mer i lönekoeficienten. Båda indexen justeras årligen i januari.

Pensionsindex åren 2022, 2023 och 2024

	2022	2023	2024
Arbetspensionsindex	2691 (förändring 2,3 %)	2874 (förändring 6,8 %)	3037 (förändring 5,7 %)
Lönekoeficient	1,501 (förändring 2,5 %)	1,558 (förändring 3,8 %)	1,637 (förändring 5,1 %)

Arbetspensionsindex inverkar på den löpande arbetspensionen

Med arbetspensionsindex (det s.k. brutna indexet) justeras de löpande arbetspensionerna varje år i början av januari. Arbetspensionsindexet tryggar pensionens köpkraft. Arbetspensionsindex påverkas till 80 procent av förändringen i prisnivån och till 20 procent av förändringen i löntagarnas inkomstnivå.

Exempel på justering av en löpande arbetspension

Under år 2023 är din pension 1 700 euro i månaden. Pensionen justeras vid årsskiftet 2023–2024 till 2024 års nivå genom att multiplicera 2023 års pension med 2024 års arbetspensionsindex och dividera det med arbetspensionsindexet från året innan (2023):

$$1\,700 \times 3\,037 / 2\,874 = 1\,796,42$$

År 2024 är din pension 1 796,42 euro i månaden.

Text: Pia Rantanen

Källa <https://www.tyoelake.fi/sv/hur-stor-blir-pensionen/pensionsindex/>

PLOCK ur HÄNDELSEKALENDER 2023 – 2024

21.11–22.11

Åboländsk lillajulkryssning, Viking Grace

Kryssningen kostar mellan 98 – 132 € beroende av hyttkategori. Av anmälan skall framgå önskad hyttkategori, födelsedatum och eventuella allergier. Meddela även vem du delar hytt med. Deltagaravgiften betalas in på föreningens resekonto senast den 31.10.2023 med referensnumret 2111 232.

Sista annulleringsdatum är detsamma som sista anmälningsdatum: 25.10.2023.

Mer information finns på vår hemsida under resor.

22.11, kl. 13.00–15.00

Seniorföreläsning på Bryggan i stadshuset

I samhällets utkanter – alla människor omfattas inte av välfärdssamhället. Utanför står sådana som inte fick hjälp att hitta sin plats och sådana som aldrig fått rätt att leva som andra. Bland dem finns växthusarbetare, papperslösa och andra skyddslösa. Om dessa berättar journalisten **Jeanette Björkqvist**.

Björkqvist.

2.12, kl 9.30–18.00

Julmarknader i Åboland

Kom i julstämning på julmarknaderna. Upplev julens dofter och smaker på en bussfärd från Åbo. Vi besöker bl.a. Designhill, Wiurila, Tykö och Mathildedal. Detaljerad information på vår hemsida! Resan kostar 60 €/person. I priset ingår busstransporten och lunchen från stående bord på Wiurila gård. Eftermiddagskaffe ingår inte.

Sista anmälnings- och annulleringsdagen är 16.11.2023. Anmäl dig via hemsidan

<https://abo.spfpension.fi/kalender/>, per e-post eller textmeddelande till Leena. Meddela var du vill hoppa på bussen om du inte kommer från Åbo busstation. Pargasborna tar sig själv till bussen, t. ex. St Karins.

Kontaktperson är Leena Sjöblom, e-post leena.m.sjoblom@gmail.com, tel. 040 572 2469.

14.12, kl. 13–14.30

Länstolsresa vid Seniorpunkten

Resa till MATERA OCH ALBEROBELLO

Staden byggd i bergen och byn som försökte fuska. En resa i södra Italien på Unesco-skyddade områden. Kostnaden 5 € vid minimiantalet 15 personer och betalas på plats.

12.1.2024, kl. 13.00–15.30

Poesiverkstad vid Seniorpunkten

Poesiverkstaden är en träff där man får kreativitet att flöda. Under ledning av **Paola Fraboni** som har jobbat som ordkonstpedagog i många år får man skapa ny poesi med ordkonstnärliga metoder, fundera kring poesier man tidigare skrivit och diskutera tillsammans.

Den 9.2 ordnas för tredje gången Ordens estrad, ett projekt där Åbo stad tillsammans med Ålf och Sydkustens ordkonstskola håller i trådarna. Alla poeter som känner sig manade kan uppträda med egna dikter.

RESOR: Anmälningar görs på vår hemsida under resor, men kan även göras under månadsmötet till Clara Kronqvist-Sundström, telefon 040 8671948 e-post: kronqvistclara@gmail.com eller Pia Rantanen, telefon 0400 948013, e-post: b.rantanen@gmail.com

Anmälan är bindande. Ingen återbetalning av resan/aktiviteten, om du avbokar efter sista betalningsdag. Resan betalas in på föreningens resekonto FI21 6601 0010 0803 07.

Använd resans/aktivitetens referensnummer för igenkänning.

Om inte annat meddelas startar bussen alltid från busstationen och kör Kalkvägen. Meddela var du stiger på och om eventuella matrestriktioner.

SENIORFÖRELÄSNINGARNA: Förhandsanmälan görs till Kombis kansli, tfn 0400 852 596, eller via kombi.pargas.fi. Avgiften 5 € betalas vid dörren.

Styrelsens sammansättning och funktionärer 2023		
Ordförande	Gunnel Jansson jansson.gunnel@parnet.fi	040 595 72 03
Skattmästare, vice ordförande	Annica Forssell forssell.annica@gmail.com	050 553 02 95
Sekreterare	Margareta Blomqvist margareta.blomqvist@granvik.fi	040 720 40 96
Vice sekreterare	Johanna Bondas johanna.bondas@parnet.fi	050 534 91 77
Vice skattmästare	Kurt Lundström kb.lundstrom@gmail.com	050 041 31 62
Övriga ledamöter	Mikael Reuter mikael@undala.fi	040 552 49 78
	Kurt Lindroos kurt.lindroos475@hotmail.fi	0500 59 40 45
	Carl-Gustav Nygårdas carlgustav.nygardas@gmail.com	040 507 14 61
	Pia Rantanen b.rantanen@gmail.com	0400 94 80 13
Funktionärer		
Medlemssekreterare	Kurt Lindroos	(se ovan)
Mediekontakt	Johanna Bondas	(se ovan)
Teknikansvarig	Carl-Gustav Nygårdas	(se ovan)
Klippboken	Mikael Reuter	(se ovan)
Parentesens redaktion	Pia Rantanen, b.rantanen@gmail.com	0400 94 80 13
Parentesens ombrytning	Carl-Gustav Nygårdas	040 507 14 61
Webbansvarig/Webbredaktör	carlgustav.nygardas@gmail.com	
IKT kontaktperson	Kurt Lundström	(se ovan)
Medlem av SPF:s arbetsutskott	Mikael Reuter	(se ovan)
Medlem av SPF:s kommitté för intressebevakning	Clara Kronqvist-Sundström	(se nedan)
Resegruppen	Clara Kronqvist-Sundström, ordf. kronqvistclara@gmail.com	040 867 19 48 0400 94 80 13
	Pia Rantanen, b.rantanen@gmail.com	0400 94 80 13
SPF Åbolands styrelse	Gunnel Jansson, vice ordförande	(se ovan)
Nya medlemmar kan anmäla sig direkt till medlemssekreteraren Kurt Lindroos 0500 59 40 45, Margareta Blomqvist 040 720 40 96, margareta.blomqvist@granvik.fi eller via webben.		
Medlemmar i äldrerådet: Widar Nyberg (ordf) widde.nyberg@netti.fi, Johan Nyberg johan.nyberg@parnet.fi, Christina Ahlsund cahlsund@parnet.fi, Inger Karlsson (suppleant)		

HOBBYGRUPPER			
Boccia/Boule	Annica Forssell	050 553 02 95	forssell.annica@gmail.com
Bowling	Seppo Rajamäki	0400 46 91 92	seppo.rajamaki1@gmail.com
Bridge	Per Österman	0400 21 14 52	per.osterman@parnet.fi
Da Capo, Encore	Maria Simberg Sörensen	040 825 50 39	maria.ss@parnet.fi
De Pratglada	Pia Rantanen	0400 94 80 13	b.rantanen@gmail.com
Fotogrupp	Lorenz Michael	0400 23 31 43	losse.michael@gmail.com
Fågelskådning	Marcus Duncker	040 552 11 00	duncker.marcus@gmail.com
Golf	Johan Nyberg	040 195 48 48	johan.nyberg@parnet.fi
Hembygdskunskap	Gunnel Jansson	040 595 72 03	jansson.gunnel@parnet.fi
IT-grupperna	Kurt Lundström	050 041 31 62	kb.lundstrom@gmail.com
Litterära salongen	Stina Engblom- Colliander	0400 71 53 88	stina202@parnet.fi.
Stavgång	Rainer Wahtera	040 091 22 69	rainer.wahtera@gmail.com
Släktforskarna	Gustav Sundström	050 505 15 22	sundstroms@parnet.fi
Trädgårdsgrupp	Asta Lindholm	040 575 3120	lindastae@gmail.com
Vattengymna	Solveig Nurmela	040 723 95 96	solveig.nurmela@abo.fi
<p>Släktforskarna träffas i allmänhet udda veckor i Seniorpunkten tisdagar kl. 14. Fotogruppen träffas varannan tisdag i Seniorpunkten kl. 17. Se närmare på hemsidan. De pratglada träffas jämna tisdagar i månaden kl. 14.15-15.45 i Seniorpunkten.</p>			
<p>Följ med hemsidans www.pargas.spfpension.fi händelsekalender eller föreningens Facebooksida <i>Pargas svenska pensionärer</i>. Många grupper informerar där om aktuella händelser.</p>			

Programgrupperna och gruppledarna för månadsträffarna

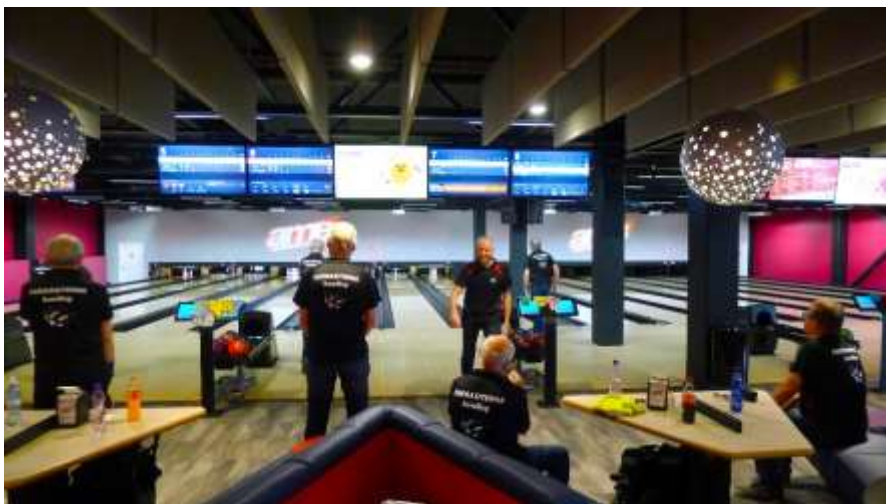
- | | | | |
|-----|--------------------------|---------------|---------------------------|
| 1. | Beni von Weissenberg | 040 545 14 35 | benivw@parnet.fi |
| 2. | Mårten Malmlund | 0400 71 03 12 | marten.malmlund@gmail.com |
| 3. | Gunnel Jansson | 040 595 72 03 | jansson.gunnel@parnet.fi |
| 4. | Ulla Nordlund | 040 524 8214 | nordlund.ulla@gmail.com |
| | Bertel Nordlund | 0400 52 64 52 | bertel.nordlund@gmail.com |
| 5. | Soili Svahnström | 044 500 3097 | soilis@parnet.fi |
| 6. | Stina Engblom Colliander | 0400 71 53 88 | stina202@parnet.fi |
| 7. | Christina Ahlsund | 040 759 90 52 | cahlsund@parnet.fi |
| | Arvo Björkroth | 044 564 93 51 | arvobjorkroth@yahoo.com |
| 8. | Annica Forssell | 050 553 02 95 | forssell.annica@gmail.com |
| | Solveig Nurmela | 040 723 95 96 | solveig.nurmela@abo.fi |
| 9. | Carita Karlsson | 045 641 52 66 | tiitikarlsson@gmail.com |
| | Margareta Westman | 040 588 05 98 | |
| 10. | Saknar ledare | | |

Hedersmedlemmar i föreningen

Benita Nyberg, Stina Engblom-Colliander, Karl-Gustav Laurén och Kurt-Erik Långbacka

Bowlarnas höstresa till Tallinn 31.10 – 2.11.2023

Foton: Beni von Weissenberg och Losse Michael



Vi bowlade på utmärkta banor i Akademiahallen



Doris vann damernas A-final



Birgitta vann damernas B-final



Seppo vann herrarnas A-final
med Kenneth som tvåa



Efter tävlingarna smakade det med en god middag



Arvo vann herrarnas B-final